

U 54/2021 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om rådets beslut om undertecknande av avtalen om luftfart mellan EU och dess medlemsstater och Republiken Armenien, Republiken Tunisien och Ukraina

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen rådets beslut av den 28 juni 2021 om undertecknande, på Europeiska unionens vägnar, och provisorisk tillämpning av avtalet om ett gemensamt luftfartsområde mellan Republiken Armenien, å ena sidan, och Europeiska unionen och dess medlemsstater, å andra sidan, om undertecknande, på Europeiska unionens vägnar, av Europa–Medelhavsavtalet om luftfart mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Tunisien, å andra sidan, och om undertecknande, på Europeiska unionens vägnar, och provisorisk tillämpning av avtalet om ett gemensamt luftfartsområde mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Ukraina samt en promemoria om besluten.

Helsingfors den 30 september 2021

Kommunikationsminister Timo Harakka

Överinspektör Helinä Teittinen

U 54/2021 rd

KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

PROMEMORIA

EU/2005/1411
EU/2008/1492
EU/2015/1678

17.9.2021

RÅDETS BESLUT OM UNDERTECKNANDE AV AVTALEN OM LUFTFART MELLAN EU OCH DESS MEDLEMSSTATER OCH REPUBLIKEN ARMENIEN, REPUBLIKEN TUNISIEN OCH UKRAINA

1 Bakgrund

Europeiska unionens råd bemyndigade kommissionen att inleda förhandlingar om ett avtal om ett gemensamt luftfartsområde mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Republiken Armenien den 7 december 2015, ett Europa–Medelhavsavtal om luftfart mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Republiken Tunisien den 9 december 2008 och ett avtal om ett gemensamt luftfartsområde mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater och Ukraina den 12 december 2006.

Rådet har fattat beslut om undertecknande av avtalen den 28 juni 2021. På grund av det brådskande underteckningsschemat lämnades ärendet undantagsvis till riksdagen som ett E-ärende (E 92/2021 rd) i enlighet med 97 § i grundlagen, även om ärendet till sin natur är ett U-ärende som ska överlämnas till riksdagen i enlighet med 96 § 2 mom. Genom denna skrivelse överlämnas ärendet för att säkerställa ett korrekt förfarande till riksdagen som ett U-ärende i enlighet med 96 § 2 mom i grundlagen.

Avtalen är avsedda att undertecknas samtidigt antingen den 22 september 2021 eller den 29 september 2021 i samband med luftfartsavtalet för Qatar. Luftfartsavtalen är en del av EU:s luftfarts- och grannskapspolitik som syftar till att utvidga det gemensamma europeiska luftrummet till de närliggande områdena.

Europeiska unionen har i sitt närområde förhandlat fram luftfartsavtal med Marocko (FördS 64–65/2008), länderna i västra Balkan (ECAA-avtalet, FördS 36–37/2013), Georgien (FördS 42–43/2015), Israel (FördS 69–70/2020), Moldavien (FördS 73–74/2020) och Jordanien (FördS 75–76/2020). Finland har nationellt antagit de ovannämnda avtalen och satt dem i kraft.

2 Förslagets syfte

Det ingår i EU:s yttre luftfartspolitik att förhandla fram övergripande luftfartsavtal med angränsande länder om det visat sig att sådana avtal ger mervärde och ekonomiska fördelar. Målet med de luftfartsavtal som ingåtts med Ukraina, Armenien och Tunisien är att öppna lufttrafikmarknaden när det gäller tillträde till flygvägar och kapacitet mellan avtalsparterna, säkerställa enhetliga regler i avtalsparternas områden och garantera lika konkurrensvillkor. Målen är förenliga med de förhandlingsdirektiv som antagits av riksdagen.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Det centrala innehållet i avtalen är att skapa lika och enhetliga villkor för marknadstillträde för alla lufttrafikföretag hos avtalsparterna och fastställa nya ordningar för regleringssamarbete och lagstiftningskonvergens mellan avtalsparterna på områden som är av avgörande betydelse för flygsäkerhet, luftfartsskydd och en effektiv lufttrafik. Lufttrafikföretag kommer således att

kunna flyga fritt från vilken plats som helst i EU till destinationer var som helst i avtalsparternas område inom ramen för regleringen enligt avtalen. Genom avtalen får alla lufttrafikföretag hos avtalsparterna tillgång till affärsmöjligheter i fråga om marktjänster, gemensamma linjebeteckningar, intermodalitet och möjlighet till fri prissättning. Därtill innehåller avtalen bestämmelser om konkurrens, social- och arbetskraftspolitiken inom luftfarten samt miljö och förfaranden vid överträdelser av avtalet.

Avtalen är uppbyggda så att de viktigaste principerna ingår i avtalets huvudtext och tekniska detaljer fastställs i bilagorna.

Avtalen med Ukraina och Armenien är avsedda att i sin helhet tillämpas provisoriskt innan de träder i kraft internationellt.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Den rättsliga grunden för förslagen är artikel 100.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) som innehåller bestämmelser om Europeiska unionens befogenheter att fastställa lämpliga bestämmelser för luftfart. I fråga om underteckningsförfarandet utgörs den rättsliga grunden av artikel 218.5 i EUF-fördraget enligt vilken rådet på förslag av förhandlaren ska anta ett beslut om bemyndigande att underteckna avtalet och, i förekommande fall, att tillämpa det provisoriskt före ikraftträdandet. Statsrådet anser att den rättsliga grunden är korrekt.

De luftfartsavtal som föreslås för undertecknande är till sin karaktär blandavtal, eftersom befogenheterna för luftfarten är delade och avtalen innehåller bestämmelser som delvis hör till unionens, delvis medlemsstaternas befogenheter. Subsidiaritetsprincipen enligt artikel 5 i EUF-fördraget tillämpas till den del avtalsbestämmelserna inte hör till unionens exklusiva befogenheter. Statsrådet anser att förslagen överensstämmer med subsidiaritetsprincipen. Förslagets mål kan uppnås effektivare och på villkor som är gynnsammare för lufttrafikföretagen genom unionsåtgärder än genom bilaterala avtal mellan medlemsstaterna och avtalsparterna.

Statsrådet anser att förslagen överensstämmer även med proportionalitetsprincipen. Denna säkerställs i synnerhet genom inrättandet av gemensamma kommittéer som ska behandla frågor som gäller genomförandet av avtalen. De gemensamma kommittéerna betjänar informationsutbytet på expertnivå och de består av företrädare för kommissionen och medlemsstaterna samt de övriga avtalsparterna. Medlemsstaterna kommer även i fortsättningen att utföra sina vanliga förvaltningsuppgifter inom ramen för den internationella lufttransporten i enlighet med gemensamma regler som tillämpas enhetligt.

5 Förslagets konsekvenser

Om de bilaterala luftfartsavtal som medlemsstaterna ingått med avtalsparterna innehåller bestämmelser om samma frågor som EU:s luftfartsavtal ska EU:s luftfartsavtal ha företräde. Av de avtal som ska undertecknas har Finland ett bilateralt avtal endast med Ukraina (FördS 47/1996). Det nya multilaterala avtalet förändrar inte nämnvärt lufttrafikföretagens rättigheter och skyldigheter i förhållande till det tidigare bilaterala avtalet. Avtalet erbjuder dock smidigare möjligheter för trafik mellan länderna.

Förslagen bedöms förbättra förbindelserna mellan EU och avtalsparterna. Förslagen ökar och effektiviserar konkurrensen på lufttrafikmarknaden, vilket bedöms gynna konsumenterna och de flygbolag som bedriver lönsam verksamhet.

U 54/2021 rd

Avtalens betydelse på EU-nivå är särskilt stor för de medlemsstater som inte från förut har bilaterala luftfartsavtal med Ukraina, Armenien eller Tunisien och för vilka lufttrafiken med dessa länder har stor ekonomisk betydelse.

6 Ålands behörighet

Avtalen innehåller inga bestämmelser som hör till Ålands behörighet, eftersom luftfart enligt 27 § 14 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) hör till rikets lagstiftningsbehörighet.

7 Behandling av förslagen i Europeiska unionens organ och andra medlemsstaters ståndpunkter

Alla tre avtal är avsedda att undertecknas i Bryssel samtidigt antingen den 22 september 2021 eller den 29 september 2021 i samband med luftfartsavtalet för Qatar. På Europeiska unionens vägnar undertecknas avtalen av såväl kommissionen som medlemsstaterna.

8 Nationell behandling av förslagen

Statsrådets skrivelse har beretts vid kommunikationsministeriet.

Riksdagen har informerats om avtalsförhandlingarna med Ukraina genom E-brev E 109/2006 rd, Tunisien genom E-brev E 97/2008 rd och Armenien genom E-brev E 5/2016 rd.

E-brevet E 92/2021 rd med samma innehåll som på grund av det brådskande schemat överlämnades före denna skrivelse har behandlats skriftligen i trafiksektionen (EU22) den 11–12 augusti 2021.

Fullmakt att för Finlands del underteckna avtalen beviljas av republikens president till den del avtalsbestämmelserna hör till medlemsstatens befogenheter. Efter undertecknandet ska avtalen och den provisoriska tillämpningen av avtalen med Armenien och Ukraina överlämnas till riksdagen för godkännande.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att förslagets rättsliga grund är korrekt och att förslagen överensstämmer med både subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Statsrådets ståndpunkt motsvarar den ståndpunkt som anges i E 92/2021 vp.